

Hudiksvalls kommun
larande.kultur@hudiksvall.se

Rektorn vid Östra skolan
sten.bodin@hudiksvall.se

Beslut för grundskola och grundsärskola

efter tillsyn i Östra skolan
i Hudiksvalls kommun

Tillsyn i Östra skolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Hudiksvalls kommun under våren 2014.

Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Östra skolan besöktes av Skolinspektionen den 25 och 26 mars 2014.

Fakta om skolenheten

Östra skolan är en kommunal skola tillhörande Hudiksvalls kommun. Verksamheten omfattar grundskola årskurs 7-9 samt grundsärskola årskurs 7-9. Skolan har vid tillsynstillfället 317 elever, varav 17 elever tillhör grundsärskolan. Verksamheten i skolan är organiserad i tre arbetslag, två arbetslag för grundskolans årskurs 7-9 samt ett arbetslag för grundsärskolans årskurs 7-9. Skolans ledning består av rektorn och en biträdande rektor.

Kunskapsresultat

Årskurs 9

Enligt nationell statistik uppnådde 69 procent av eleverna i årskurs 9 kunskapskraven i samtliga ämnen läsåret 2012/2013. Motsvarande resultat för riket var 77 procent. Samma läsår nådde 78 procent av flickorna och 61 procent av pojkarna målen i alla ämnen. Elevernas genomsnittliga meritvärde läsåret 2012/2013 var 198 poäng. Motsvarande resultat för riket var 213 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet har varierat under de senaste fem åren och har som lägst varit 193 poäng läsåret 2008/2009 och som högst 203 poäng år läsåret 2011/2012. Skillnaden mellan pojkars och flickors resultat gällande genomsnittliga meritvärde har varierat mellan 21 poäng läsåret 2012/2013 och upp till 43 poäng läsåret 2009/2010.

Andelen elever behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram läsåret 2012/2013 var 81 procent. Motsvarande resultat för riket är 88 procent. Andelen behöriga elever till högskoleförberedande program var även det 81 procent att jämföra med 87 procent för riket.

Grundsärskolan

Grundsärskolan har tidigare tillhört Västra skolan i Hudiksvalls kommun, fram till läsåret 2013/2014. Enligt Västra skolans egna sammanställningar för årskurs 9 vårterminen 2013 nådde de allra flesta eleverna målen för grundsärskolans årskurs 9.

Helhetsbedömning

Nationell statistik visar att mer än var fjärde elev i årskurs 9 lämnade Östra skolan utan fullständiga betyg läsåret 2012/2013. Skolinspektionens granskning visar vidare att skolans genomsnittliga meritvärde för årskurs 9 är lågt och att pojkarna når lägre resultat än flickorna. När det gäller behörigheten till nationella yrkesprogram eller högskoleförberedande program i gymnasieskolan visar nationell statistik att var femte elev som lämnade Östra skolan vårterminen 2013 inte är behörig.

När det gäller kunskapsresultat för eleverna i grundskolan visar Västra skolans sammanställning att de eleverna i hög grad når målen för grundskolans årskurs 9.

För att höja resultaten är det viktigt att skolan utvecklar sin undervisning. Lärarnas samarbete och samverkan över klass- och ämnesgränser behöver förbättras för att eleverna ska ges möjlighet att få överblick och uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Skolan behöver också tillgodose en mer varierad undervisning när det gäller arbetssätt och arbetsformer. Östra skolan behöver också se till att ge eleverna möjlighet att påverka sin utbildning. I detta sammanhang är det centralt att målen för utbildningen klargörs för eleverna, vilket är en förutsättning för att de kan få ett verkligt inflytande över undervisningens innehåll.

Elever och lärare som Skolinspektionen intervjuat uppger att de upplever skolan som trygg. Däremot finns det brister när det gäller studieron i några klasser. Skolan har vidtagit olika åtgärder men ytterligare insatser behövs. Skolan behöver även arbeta vidare med att stärka det målinriktade och förebyggande arbetet mot kränkande behandling. Skolans plan mot kränkande behandling behöver utvecklas för att uppfylla författningarnas krav. Planen ska återspegla förhållandena i verksamheten samt innehålla vilka insatser som skolan ska genomföra för att förebygga och förhindra kränkningar.

Skolan har ett kontinuerligt och systematiskt kvalitetsarbete som i vissa avseenden behöver vidareutvecklas. Kunskapen om verksamheten måste i högre grad omsättas i konkreta åtgärder för att öka måluppfyllelsen. I det fortsatta systematiska kvalitetsarbetet är det därför viktigt att rektorn tillsammans med lärarna systematiskt och kontinuerligt analyserar undervisningen och kunskapsresultaten i samtliga ämnen på individ-, grupp- och skolnivå för att sedan omsätta analysresultaten i åtgärder.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hudiksvalls kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 1 september 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Se till att klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har.
- Se till att undervisningen samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.
- Se till att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer.
- Se till att stärka elevernas vilja att lära och ge alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Klargöra mål för elever och föräldrar

Läroplanen innehåller även kursplanerna för grundskolan. I kursplanerna preciseras de långsiktiga målen för undervisningen i respektive ämne och kunskapskrav för godtagbara kunskaper och för de olika betygsstegen. Enligt läroplanen har skolan ett ansvar för att klargöra dessa mål för elever och föräldrar.

Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om bl.a. utbildningens mål är enligt Skolinspektionen en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan.

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i skolans arbete med att klargöra målen för utbildningen. Enligt eleverna på både grundskolan och grundsärskolan så är det lärarberoende i vilken mån lärarna klargör målen för eleverna. Några lärare förklarar noggrant medan andra lärare enbart delar ut skriftlig information om kunskapskrav och betygskriterier. Eleverna kan även ge exempel på ämnen där information om kunskapskrav och betygskriterier saknas helt. Av intervjuerna med eleverna framgår vidare att eleverna upplever att kunskapskraven många gånger är svåra att förstå och att det sällan ges tid till förklarande diskussioner. Även resultatet av Skolinspektionens enkät till skolans elever tyder på att skolan behöver arbeta ytterligare med att klargöra

målen för eleverna. Var fjärde elev i årskurs nio svarar "stämmer ganska bra" på påståendet "jag tycker det är svårt att veta vad som jag ska klara av i skolan". Intervjuer med lärarna bekräftar elevernas bild av att det är lärarberoende i vilken mån målen diskuteras och klargörs för eleverna. Några av lärarna beskriver att planeringar läggs ut på skolans hemsida så att eleverna kan ta del av dem där eller att planeringar och betygskriterier finns uppsatta i klassrummen. Flera av lärarna uppger emellertid samtidigt att de är medvetna om att eleverna inte alltid förstår vad de ska kunna för att nå kunskapskraven. Rektorn beskriver att vid föräldramöten vid läsårsstarten informeras föräldrarna om kunskapskrav och mål och även att elever och föräldrar via skolans intranät kan hålla sig informerade. Samtidigt uppger rektorn att det är lärarberoende i vilken omfattning och på vilket sätt målen klargörs för eleverna, alltifrån att ett papper delas ut till eleverna till att det i klassen ges tid till förklarande diskussioner och samtal.

Samordning i ämnesområden

I läroplanen anges att lärarna ska samverka med andra lärare för att nå utbildningsmålen. Läroplanen anger också att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

I Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisning (SKOLFS 2011:149) anges att rektorn bör utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att undervisningen endast i begränsad omfattning samordnas i olika ämnesområden för att ge eleverna möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Detta är enligt lärarna ett utvecklingsområde för skolan men att det hittills inte funnits varken forum eller tid för att gemensamt planera undervisningen eller samordna undervisningen till större ämnesområden. Av Skolinspektionens enkät inför tillsynen framgår att 60 procent av lärarna också svarar "stämmer ganska dåligt" på påståendet "på den här skolan har vi ämnesöverskridande arbeten". Eleverna beskriver också att ämnesövergripande arbeten förekommer mycket sällan. En konsekvens av att lärarna inte samordnar undervisningen i ämnesområden är, enligt eleverna, att undervisningen blir alltför ämnesbunden vilket i slutändan även innebär att elevernas arbetssituation blir mer ansträngd. Eleverna uppger att de särskilt inför bedömningstillfällen har många prov utan någon större samordning mellan olika ämnen. Både rektorn och elevhälsans representanter beskriver att samarbetet mellan lärarna behöver vidareutvecklas. Rektorn menar dock att arbetet har startat och att detta är en pågående process.

Stimulans och ledning, varierande arbetssätt och arbetsformer

Skollagen betonar att hänsyn ska tas till barns och elevers olika behov. Enligt skollagen ska elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Även av läroplanen framgår att undervisningen ska utgå från elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Det framgår också att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättning och behov och att lärarna har ett utpekat ansvar för att hänsyn tas till den enskilde individens förutsättningar. Av läroplanen framgår även att lärarna ska stärka elevernas vilja att lära och se till att eleverna ges möjligheter att pröva olika arbetssätt och arbetsformer.

Vid intervjuer med lärare och elever framkommer att det är lärarberoende i vilken mån de elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Eleverna ger en bild av att anpassningen av svårighetsgrad oftare riktar sig till elever som behöver mer tid eller stöd än till elever som lätt når kunskapskraven. Det är enligt eleverna inte alla lärare som tar ansvar för att elever som lätt når kunskapskraven utmanas att nå vidare i sin kunskapsutveckling. Eleverna ger exempel på tillfällen när elever som blivit klara med ett projekt fick "skippa" resterande lektioner, eller att man som elev bara sitter och väntar till dess att alla är klara med uppgifterna. Vid intervjuer framkommer vidare att eleverna i flera ämnen efterlyser mer varierande arbetssätt. Enligt eleverna är det i flera ämnen vanligt att läroboken ligger till grund för och styr innehållet i undervisningen. Undervisningen upplevs i de här ämnena inte som stimulerande och intresseväckande utan enahanda och tråkig och utan variation när det gäller arbetssätt och arbetsformer. Ovanstående bekräftas av Skolinspektionens enkät inför tillsynsbesöket där mellan 36 procent och 40 procent av eleverna i årskurs nio svarar "stämmer ganska dåligt" eller "stämmer inte alls" på påståendena "skolarbetet stimulerar mig att lära mig mer" och "skolarbetet är roligt". Att eleverna får vänta in varandra bekräftas av att en tredjedel av lärarna som besvarat Skolinspektionens enkät svarar "stämmer ganska bra" på påståendet "jag tycker det är viktigt att eleverna får vänta in varandra så att vi går vidare tillsammans i kunskapsutvecklingen". Även om lärarna i intervjuerna ger några exempel på hur de utmanar eleverna att gå vidare i sin kunskapsutveckling så bekräftar de att detta är ett utvecklingsområde och att man inte diskuterat gemensamma strategier för arbetet att utmana de elever som lätt når kunskapskraven. Lärarna uppger också att i vissa ämnen styr tillgängliga läromedel undervisningens upplägg och att variationen av arbetssätt och arbetsformer blir begränsad. Rektorn anser att en av skolans utmaningar är just att utveckla undervisningen för att skapa motivation och lust att lära hos eleverna och därigenom höja måluppfyllelsen. Varierande arbetssätt och arbetsformer är enligt rektorn alltför lärarberoende. Rektorn framhåller dock att det på skolan

finns lärare som erbjuder eleverna en varierad och stimulerande undervisning som väcker elevernas lust att lära samtidigt som det finns lärare vars undervisning kan upplevas som enformig och inte intresseväckande av eleverna. Elever som lätt når kunskapskraven behöver också enligt rektorn i högre grad ges utmaningar för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans arbete med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap 4 §, 3 kap. 3 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, En likvärdig utbildning, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

När det gäller elevernas möjligheter att påverka arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll uppger elever vid intervjuer att detta är begränsat. Eleverna menar att även om det på skolan finns lärare som arbetar med att klargöra mål och kunskapskrav, vilket är en förutsättning för ett reellt elevin-

flytande över undervisningen, så är det lärarna som bestämmer undervisningens innehåll och arbetsformer i de flesta ämnen. Skolinspektionens enkätundersökning bekräftar det som framkommer vid elevintervjuerna. Där svarar mer än var tredje elev i årskurs 9 "stämmer ganska dåligt" eller "stämmer inte alls" på påståendena " Vi elever har inflytande över undervisningens innehåll". Lärarna beskriver i intervju att det oftast är " vi lärare som bestämmer" och att det är svårt att veta vad eleverna kan ha inflytande på. Lärarna menar att eleverna främst involveras när det gäller val av redovisningsformer, exempelvis muntligt eller skriftligt. I begränsad omfattning involveras eleverna när det gäller undervisningens innehåll och upplägg liksom val av arbetssätt och arbetsformer. Rektorn lyfter också i intervju fram elevernas inflytande som ett utvecklingsområde för skolan.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister hur skolan arbetar med elevernas inflytande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, Läroplan för grundskolan 2011, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

- Se till att genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Se till att rektorn och lärare vidtar åtgärder för att tillförsäkra eleverna studiero.
- Upprätta en plan mot kränkande behandling som uppfyller skollagens krav.

Motivering

Målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling

Av skollagen framgår att det är huvudmannens ansvar att se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete och att det genomförs åtgärder för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Eleverna uppger vid intervjuer att de överlag trivs i skolan och att det oftast råder en bra stämning i skolan. Trots detta förekommer det enligt eleverna kränkningar. Eleverna uppger vid intervjuer till exempel att språkbruket dem emellan många gånger är hårt och upplevs kränkande. De beskriver att det finns flera elever som säger saker utan att tänka på hur andra elever kan uppfatta det, exempelvis uttalanden som "vad osmart du är" eller "vad du stinker". Eleverna beskriver också det förekommer att lärare skämtar med eleverna på ett sätt som kan upplevas som kränkande. Eleverna lyfter även fram vid intervjuerna att de finns skolkamrater som inte är med i gemenskapen utan blir utfrysta. När det gäller det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling menar eleverna att det är lärarberoende i vilken mån ett sådant arbete förekommer. De ger exempel på engagerade lärare och vuxna på skolan som snabbt tar itu med eventuella kränkningar och enligt eleverna gör ett "bra jobb", samtidigt som det också finns lärare som inte "bryr sig". Under mentors-tiden varje vecka finns enligt rektorn utrymme för att klasserna ska kunna arbeta med och diskutera värdegrundsfrågor. Eleverna menar emellertid att tiden oftast används till information och att det därför inte finns någon tid kvar till arbete med värdegrundsfrågorna. Ovanstående bekräftas av Skolinspektionens enkät inför tillsynen där närmare var fjärde elev menar att skolan inte arbetar tillräckligt aktivt för att förhindra kränkningar. Lärarna är medvetna om att språkbruket eleverna emellan tidvis är hårt och tufft liksom att det finns elever som är utanför gemenskapen. Lärarna har emellertid svårt i intervju att beskriva och ge konkreta exempel på skolans målinriktade och förebyggande värdegrundsarbete. De beskriver vidare att gemensamma överenskommelser som exempelvis innehållet i mentorstiden inte följs av alla lärare vilket innebär att arbetet är alltför lärarberoende. Rektorn beskriver att det finns ett förebyggande och målinriktat värdegrundsarbete bland annat utifrån skolan trygghetsenkäter. Entreprenöriellt lärande ingår som ett led i arbetet liksom exempelvis satsningar på gemensamma samlingar och bemanning av elevernas cafeteria. Rektorn uppger samtidigt att det gemensamma och skolövergripande värdegrundsarbetet tydligare behöver följas upp för att inte bli alltför lärarberoende.

Trygghet och studiero

Enligt skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektor och lärare får även vidta de omedelbara åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende.

De elever vid Östra skolan som Skolinspektionen intervjuat uppger att skolan till stora delar upplevs som trygg trots att det finns brister när det gäller studiero på lektionerna i flera klasser. Eleverna berättar att det oftast handlar om ett

fåtal elever i de här klasserna som på olika sätt stör undervisningen och att det då är svårt att arbeta. Sena ankomster är också ett vanligt störningsmoment. Eleverna menar att alla lärare inte agerar tillräckligt tydligt när det gäller att skapa arbetsro. Närmare hälften av eleverna i årskurs 9 uppger i Skolinspektionens enkät att "på lektionerna stör andra elever ordningen i klassrummet". Av intervju med rektorn och lärarna framgår att de är medvetna om bristerna avseende studiero. Lärarna menar att det behövs ett gemensamt förhållnings-sätt kring arbetet med att skapa studiero, vilket innebär att alla lärare till exempel ska följa gemensamma överenskommelser kring fasta placeringar i klassrummet eller gällande ordningsregler. Enligt rektorn så finns ett pågående arbete kring att skapa arbetsro i klasserna exempelvis med hjälp av extra resurser eller samtal med elever. Rektorns uppfattning är dock att ytterligare åtgärder behöver vidtas.

Plan mot kränkande behandling

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det varje år upprättas en plan med översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Vid Östra skolan finns en handlingsplan för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling som kallas "Plan mot diskriminering och kränkande behandling i skolan". Planen beskriver bland annat skolans främjande arbete inom tre områden, slöjdaktiviteten, gemensamma aktiviteter och våra ordningsregler. När det gäller arbetet mot kränkande behandling framgår inte av planen vilka konkreta åtgärder som skolan utifrån en aktuell kartläggning avser att påbörja och genomföra under läsåret 2013-2014. Av planen framgår inte heller de specifika förutsättningar som gäller för respektive verksamhet – grundskola och grundsärskola. Därmed utgår inte planen mot kränkande behandling från de behov som finns vid skolenheten.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller skolans arbete med trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

5 kap. 3 och 6 §§, 6 kap. 6-8 §§ skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Se till att det av åtgärdsprogrammen framgår vilka behov av särskilt stöd som eleven har och hur de ska tillgodoses.
- Se till att rektorn fattar beslut om enskild undervisning och anpassad studiegång enligt skollagens krav.

Motivering

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Enligt skollagen får ett beslut om åtgärdsprogram innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i särskild undervisningsgrupp. Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) även göras. Enligt skollagen ansvarar rektorn för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. Rektorns beslut om särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp samt beslut om anpassad studiegång får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Skolinspektionen har inför besöket tagit del av ett urval av åtgärdsprogram som upprättats vid Östra skolan. Av åtgärdsprogrammen ska det framgå vilka behov eleven har, mål för arbetet samt vilka åtgärder som skolenheten bedömer är nödvändiga. När det gäller mål och åtgärder behöver skolan särskilja de båda begreppen så att inte samma skrivningar återkommer under båda rubrikerna. Kopplingen mellan elevens behov och beslutade åtgärder framgår inte alltid tydligt. Exempelvis framgår av ett åtgärdsprogram att en elev har svårigheter med att komma till skolan och att eleven därför har hög frånvaro. Skolan har enligt åtgärdsprogrammet bedömt att anpassad studiegång är nödvändig för att tillgodose elevens behov. Det framgår inte av åtgärdsprogrammet vilka ämnen och i vilken omfattning som ämnena ingår elevens anpassade studiegång. Beslut om anpassad studiegång återkommer i flera åtgärdsprogram. Skolinspektionen vill i sammanhanget påpeka att skolan har ett långtgående ansvar för att ge elever stöd så att de uppnår kunskapskraven. Om skolan bedömer att andra stödinsatser inte är nog för att hjälpa eleven kan rektorn ta beslut om att anpassa studiegången. Anpassad studiegång är en sista utväg för att få till en fungerande skolgång för elever där andra stödinsatser inte har fungerat.

Av intervju med rektorn och med elevhälsans representanter framkommer också att det finns elever som får enskild undervisning dels i hemmet dels på skolan. För några av dessa elever har rektorn inte fattat beslut i enlighet med författningarnas krav.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister inom skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 9 § och 11–12 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att skolans kunskapsresultat ligger till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräckligt för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten. Systematiskt och kontinuerligt innebär att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Skolinspektionen har tagit del av skolans dokumenterade och systematiska kvalitetsarbete. Skolans kvalitetsredovisning följer en gemensam mall för Hudiksvalls kommun. Av kvalitetsredovisningen framgår de kunskapsresultat som eleverna uppnått. Däremot saknas en mer omfattande analys av skolans

samlade kunskapsresultat och vilka åtgärder som skolan tänker vidta utifrån en analys. Skolan konstaterar i kvalitetsredovisningen att kunskapsresultaten ligger lägre än motsvarande för kommungenomsnittet. Orsaken till att resultaten inte förbättrats är enligt den dokumenterade analysen att skolan inför förra läsåret fick en ny elevgrupp vars kunskapsresultat var låga. Andra analyser av möjliga orsaker som exempelvis skolans arbetssätt och arbetsformer eller elevernas delaktighet går inte att utläsa. Rektorn uppger vid intervju att mer omfattande analyser av resultaten, än det dokumenterade, inte gjorts och att detta är ett utvecklingsområde för skolan. Rektorn beskriver vidare att vid de tillfällena när exempelvis skillnaden mellan flickors och pojkars resultat diskuterats har det blivit mer av spekulationer än av systematisk analys. Enligt kvalitetsredovisningen ska skolan också ange vilka åtgärder för utveckling som skolan ämnar vidta utifrån en analys. Kopplingen mellan beslutade åtgärder och skolans kunskapsresultat framgår inte tydligt. Lärarna bekräftar rektorns beskrivning av att kunskapsresultaten inte analyseras i tillräcklig omfattning och att underlag för att vidta nödvändiga åtgärder följaktligen saknas till stora delar. När det gäller dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet i form av skolans kvalitetsredovisning beskriver lärarna att de får ge respons på den färdiga redovisningen men att deras delaktighet i arbetet är begränsad.

Rektorn beskriver vidare att även andra delar av skolans verksamhet följs upp i det systematiska kvalitetsarbetet till exempel värdegrundsarbetet och elevernas trygghet och studiero. Här finns tydliga kopplingar mellan resultatet av skolans trivselenkät till eleverna i årskurs 8 och beslutade förbättringsåtgärder. Den tydliga kopplingen återfinns också i skolans handlingsplan som helt och hållet bygger på resultaten av elevenkäten. Eleverna efterlyser exempelvis varierande arbetssätt, delaktighet och stimulerande undervisning. I skolans handlingsplan återfinns dessa som prioriterade områden dock utan beskrivning av faktiska åtgärder. I denna del av det systematiska kvalitetsarbetet uppger både lärare och elever att de känner sig delaktiga.

Skolinspektionen kan konstatera att bristerna när det gäller analys av skolövergripande resultat innebär att skolan inte har tillräckliga underlag för att kunna besluta om åtgärder för förbättringar, för att ytterst kunna höja elevernas kunskapsresultat. Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller det systematiska kvalitetsarbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvall kommun föreläggs åtgärda bristerna.

Författning

4 kap. 4–5 §§ skollagen

Omfattning och resurstillgång**Bedömning**

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med omfattning och resurstillgång.

- Se till att undervisningens upplägg för de elever som får sin utbildning inom en annan skolform än den eleven tillhör följer skollagens krav.

Motivering

I skollagen anges den totala undervisningstiden för varje elev i grundsärskolan respektive grundskolan. Av skollagen framgår vidare att för en elev som får sin utbildning inom en annan skolform gäller de bestämmelser som avser den ursprungliga skolformen. Rektorn för den skolenhet där eleven får sin undervisning får dock besluta om de undantag från dessa bestämmelser som krävs med hänsyn till undervisningens uppläggning. I skolförordningen finns bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden på ämnen.

Enligt Skolverkets allmänna råd om mottagande i särskolan (SKOLFS 2013:20) kan undantag från bestämmelserna som krävs med hänsyn till undervisningens uppläggning t.ex. handla om antalet timmar i vissa ämnen så att man följer klassens schema.

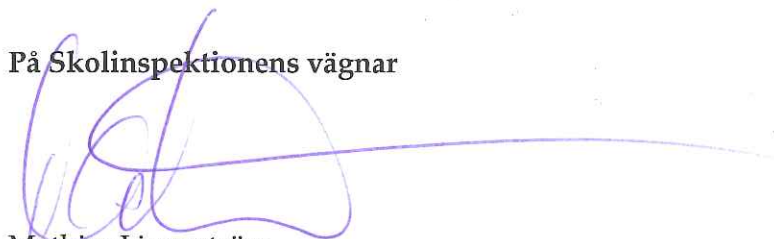
Vid Östra skolan finns enligt rektorn en elev tillhörande grundsärskolan som är integrerad i en klass tillhörande grundskolan. Rektorn uppger att eleven inte följer den fördelning av undervisningstid som gäller för grundsärskolan utan följer den fördelning av undervisningstid som gäller för grundskolan. Det finns vidare enligt rektorn två elever tillhörande grundskolan som är integrerade i en klass tillhörande grundsärskolan. Samma förhållande gäller för de här eleverna, det vill säga att de inte följer den fördelning av undervisningstid som gäller för grundskolan utan följer den fördelning av undervisningstid som gäller för grundsärskolan. Rektorn uppger att beslut om undantag från bestämmelserna i skollagen saknas. Konsekvensen blir att eleverna inte i alla ämnen erbjuds undervisning i den omfattning eleven har rätt till vilket också kan få konsekvenser när det gäller elevens möjligheter att uppfylla grundsärskolans respektive grundskolans kunskapskrav.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att alla elever inte erbjuds den undervisning i den omfattning de har rätt till. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

7 kap. 9 §, 11 kap. 7 § skollagen, 10 kap. 2 § skolförordningen

På Skolinspektionens vägnar

Mathias Ljungström
Beslutsfattare

Sigbritt Gålmander
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.